

Viktorija Urbonaitė

Sveiki, čia – tinklalaidė „Postūmis. Dialogai švietimo pažangai“. Šiandien ypatingas įrašas ir ypatingas susitikimas, todėl, kad „Tūkstantmečio mokyklų“ projektas jau mato finišo tiesiąją. Todėl ir šitas susitikimas yra paskutinis, ir šiek tiek jaudulio tokio yra, ir gaudulio gal net šiek tiek, nes susidraugavom, vieni kitus pamilom, daug išmokom, daug sužinojom. Tai prie mikrofono Viktorija Urbonaitė, o prie kitų dviejų mikrofonų sėdi: Judita Šarpienė. Labas, Judita.

Judita Šarpienė

Labas.

Viktorija Urbonaitė

Judita yra pažangos programos „Tūkstantmečio mokyklos“ vadovė. O prie kito mikrofono yra Oksana Mažeikaitė. Sveiki, Oksana.

Oksana Mažeikaitė

Sveiki.

Viktorija Urbonaitė

Oksana yra – labai sudėtingas pavadinimas – ESFA III projektų skyriaus vadovė.

Oksana Mažeikaitė

Taip.

Viktorija Urbonaitė

Ir šiandien mūsų tema, kuria kalbėsime – „Didelių projektų užkulisiai. Ko nesimato plika akimi?“. Tai prisipažinkit dabar abidvi tiesą ir tik tiesą: ar yra gaudulio jūsų širdyse šiandien?

Judita Šarpienė

Yra, yra.

Oksana Mažeikaitė

Yra. Ir nemažai matyt.

Viktorija Urbonaitė

Iš kur tas gaudulys kyla? Iš noro viską greičiau pabaigti ir padėt paskutinius parašus, ataskaitas priduoť ir viską, ar iš to didžiulio krūvio, kurį jūs patyrėt ir matėt, ir tą virsmą tokį? Į kurią pusę labiau?

Judita Šarpienė

Man gal asmeniškai tai gauduliukas yra apie tai, kad ilgu bus to nuolatinio tekėjimo kartu su švietimo bendruomene. Nes tas tekėjimas toks labai įvairus: ten per akmenis, per slėnius, kaip krioklys ir visaip kaip. Bet realiai tai tas veiksmas, kur jautiesi, kad į kurią pusę pasisuksi, ten judam ta pačia kryptim, sprendžiam tuos pačius dalykus ir einam, einam link to kažkokio rezultato, to ištekėjimo į jūrą. Tai va jis jau arti, tai kažkaip aš, aišku, labiau džiaugiuosi, kad įvyko, negu gailiuosi, kad baigėsi, bet iš tikrųjų sunku dar suprasti, kad ta pabaiga jau visai ranka pasiekama.

Viktorija Urbonaitė

Oksana, kaip jums?

Oksana Mažeikaitė

Na, man gaila tai ir dėl to, ką sako Judita, toks atrodo sustojimas bus kažkoks. Ir pabaiga kiekviena turi savo liūdesio. Man tai asmeniškai dar labai gaila komandos, kuri dirbo prie viso šito projekto, tai ji iš esmės pabyrės. Ir tie žmonės su tom idėjom fantastiški yra. Tame yra graudulio.

Viktorija Urbonaitė

Kai jūs dabar atsisukat abidvi atgal, ar pačioj pradžioj, na, pirmos savaitės, pirmi mėnesiai, kai pradėjot, jūs įsivaizdavot, kur jūs nueisit? Turėjot tą viziją ir kiek ta vizija atitinka tai, ką jūs šiandien abidvi patiriat? Ar jau gal atitrūko viskas ir daug daugiau įvyko dalykų?

Oksana Mažeikaitė

Na, žiūrint iš projektinės pusės, tai visą laiką mes turim viziją, turim aiškumo ko siekti, rodikliai, rezultatai. Tai mes tą tokį tašką, link ko eiti, mes visą laiką žinom. Bet, aišku, eigoje įvyksta daug pokyčių, daug dalykų, kurie keičiasi, tai tame įdomumas iš tikrųjų yra.

Judita Šarpienė

Jo, šiaip iš tikrųjų žiūrint į tuos 2022 metus ir sausio mėnesį, kai tuo metu dar tik tik pradėjom dėti pirmus taškus ant kvietimų ir, nežinau, ten tą pažangos plano formą sudėlioti, kažkokius pirminius „Excel’ius“, kuriuose turėjo tilpti visas šitas dalykas, kuris pavirto „Tūkstantmečio mokyklų“ programa, tai aš manau, kad sunku buvo įsivaizduoti, kaip viskas atrodys dabar. Ir aš tai visada labai noriu ir labai garsiai džiaugiuosi šalutiniais efektais programos, kurie įvyko, nes jų kai kurių net sakyčiau įvyko stipresnių, nei pati programa turėjo tokį nusistatymą, kad jie tokie turėtų būti. Tai formaliai viskas irgi pavyko, bet tie šalutiniai poveikiai ir, nežinau, tos suvešėjusios gėlės aplinkui irgi buvo daug, tai dalies tikrai negalėjai numatyt ir įsivaizduot. Bet labai smagu, kad į tai išaugo, nes kilo vis naujų idėjų eigoje ir vien tik tai, ką mes bandėm gal sutalpinti į veiksmą iš tų dokumentų, kuriuos turėjom, su kuriais pradėjom, tai dabar jau jo, visai kitaip.

Viktorija Urbonaitė

Ar jaučiat tą pokytį? Ar jis įvyko toks įsivaizduojamas, ar jis pranoko jūsų tą įsivaizdavimą?

Oksana Mažeikaitė

Na, čia Judita gal labiausia galėtų pasakyti, aš tai matau tokius jau nurašytus vaisius praktiškai.

Viktorija Urbonaitė

O kokius jūs matot?

Oksana Mažeikaitė

Kai sudalyvauji konferencijose, renginiuose, kur matai tuos žmones, kurie gavo tuos rezultatus tiesiogiai mūsų žmonių pagalba, tai kaip keičiasi, kaip pasikeitė jų erdvės, teko mokykloj vienoj nuvažiuot pasižiūrėt. Ir matai jų tas akis, kaip jie džiaugiasi, fantastika. Man tai ir atrodo, va čia yra didžiausias rezultatas ir komanda, manau, irgi tą pridėtinę vertę labiausiai dėl to ir jaučia.

Viktorija Urbonaitė

Ar laukdavot naujienų? Ar laukdavot kažkokių atsiliepimų tų virsmų?

Judita Šarpienė

Aš galiu šiaip pasakyti atsakymą į šitą klausimą, nes kad ir kaip būtų juokinga, bet Oksana yra mano vadovė. Ir ji kiekvieną savaitę, pirmadienį arba antradienį, komandai atsiunčia tokią žinutę: „Gal turit ką pasidalinti žinutėje po vadovų susirinkimo apie tai, kas įvyko projekte?“. Ir būna savaičių, kai sakai: „Nu

dabar naujienu kažkokių ten didelių neturim, nepasidalinam“. Bet tada būna tų naujienu: išleidžiam naują tinklalaidę, įvyko renginys, ten savivaldybės kažką padarė, arba išvykom kažkur pristatyti projekto užsienyje. Ir taip vyksta su visais projektais. Tai aišku, tu ten gyveni savo tam burbuliuke, galvoji apie TŪMą visur ten ir visai, bet tada paskaitai ten tą laišką, kurį jau sugeneruoja skirtingų skyrių vadovai ir išsiunčia visiems. Ir tada galvoji vau, mes po vienu stogu sėdim ten Katkaus gatvėj trijuose aukštuose, tu 100, kiek ten žmonių?

Oksana Mažeikaitė

Apie 180.

Judita Šarpienė

Jo, apie 180. Ir va mes tiek visko generuojam ir dar kiek turim prisilietimo prie žmonių, kurie yra ir savivaldybėse, ir mokyklose, ir ten visokiose globos įstaigose, ten profesinio tobulėjimo centruose ir panašiai. Tai iš tikrųjų tas efektas toks va ir būna. Va ką Oksana sako apie tuos vaisius, tai jau tą parsineši atgal, bet matai labai daug ir pats kalbėdamas su žmonėm apie patį jų kažkokį požiūrį į kasdienį darbą. Vos ne sako, kad jūs ten sugrąžinot viltį, kad dar kažkas gali pasikeisti arba kad mes galim padaryti kitaip ir kad „ok“ yra sakyti, kad mums kažkas netinka ir mes norim daryti taip, nes mums nepavyko. Nes mes atvirai taip padarėm ir viduje projekto ir kas labai smagu, kad galėjom tą daryti, kad ir kaip čia viskas labai ten formalu ir biurokратиška ir atskaitinga į visas puses.

Viktorija Urbonaitė

Jūs patyrėt, na, tokį tikrai didelį virsmą ir tai yra labai nuoseklus tas darbas, ir tos „Tūkstantmečio mokyklos“ įtraukė labai daug žmonių. Ir tiems žmonėms tikrai reikėjo perlipti ir per save, ir išdrįst įsileist ir technologijas, ir naujus visokius šiuolaikinius mokymo būdus, ar ne? Kas jus labiausiai palietė? Kokias istorijas atsimenat? Pirmi dalykai iš lentynėlės galvoje?

Judita Šarpienė

Aš tai atsime nu daug visokių tokių juokingų istorijų, kur atrodo kartais per tas istorijas labai suartėji su žmonėm, su kuriais anksčiau labai rimtai bendraudavai. Tai pamenu buvo tokių situacijų, kur skambinam savivaldybei likus kokiai savaitei iki plano patvirtinimo ir sakom: „Žiūrėkit, ar čia mes nesuprantam, ar kažkas įvyko ne taip, bet pas jus pusės milijono trūksta, nesuplanuota yra, nepadėta pinigai niekur“. Ir tada per savaitę turi labai ten greitai susižiūrėti, susiskaičiuoti, perskaičiuoti ir susiplanuoti, ir tada sako: „Oi žinokit, nu čia tikrai labai ačiū, mes čia kažkur ne ten tą kablelį padėjom, dabar taip gavosi, persiplanavom, ačiū, kad čia nepalikot tikrai nepažiūrėjot ten tikrai biurokратиškai, kad va jau laikas ir viskas, nieko negalima padaryti“. Arba skambina kita ten kokia moteris iš savivaldybės sako: „Žinokit, aš labai atsiprašau, aš viską ištryniau iš tos ataskaitos, ten mes pildom ją debesyje, viską ištryniau, žinokit, nieko neberandu, aš labai atsiprašau, bet nėra“. Sakau: „Nepergyvenkit, pažiūrim, kas vyksta“. Nueinu, sakau: „Nu tai kad viskas yra“. Matau, kad jinai irgi ten tam pačiam dokumente dirba. Sakau: „Žinokit, man atrodo jums tiesiog reikia į viršų pakelt tą puslapį ir jūs viską pamatysit“. O žmogus ten jau prakaitu pramuštas. Nu čia atrodo visiškai menkniekis toj jūroj dienų ir darbų, bet po to kažkaip va tuose mažuose suėjimuose, mažam tam santykiyje atrandi, kad tu gali pasitikėt kitu žmogum ir kad jis ten tavęs kažkaip nenuteis ar neišjuoks. Ir kad tu gali po to eksperimentuoti su didesniais dalykais. Tai man atrodo, kad mum kas labai buvo smagu, kad mūsų visa komanda, išskyrus vieną komandos narį, buvom nauji ESFA'oj, ir mums ESFA kaip darbdavys irgi leido būti tokiems, kur „viską ištryniau, atsiprašau, gelbėkit“. Ir išgelbėdavo, ir padėdavo, ten supažindindavo su naujais ten visokiais procesais ir panašiai. Tai ta pradžia tokia buvo, kur tu kuri kažką naujo vietoj, kur dar visko mokaisi. Bet taip viskas susiklijavo ir dabar gavosi labai gerai ir gražiai galim pasidalinti ir kiti projektai su mumis ir mes su kitais projektais pamokom ir laimėjimais. Tai tas yra tikrai smagu.

Viktorija Urbonaitė

Oksana, o kaip jums reikėjo, na, iš to, kad ESFA būtų ne kontrolierius, o būtų tas draugas, partneris, kuris žmogiškai supranta, kad, na, visi mes darom ir klaidas, ir mokomės pakeliui... Kaip draugauti reikėjo?

Oksana Mažeikaitė

Na, mes jau praeitame periode kaip administruojanti institucija, tai jau tada mes labai ėjom iš kontrolieriaus į partnerio vaidmenį, kad kuo aiškiau paaiškintume projektų vykdytojams, dabar kurioj rolėj mes esam, kaip padaryti lengviau, kaip pateikti lengviau. Tai tikrai džiaugiamės, kad mus labai gerai atliepia, mes tikrai esam partneriai, ne kontrolieriai. Ir dabar esant truputį kitoj pusėj, truputį esam projekto vykdytojai ir mes norim, kad su mumis būtų partneriai, bet mes lygiai tą partnerystės modelį su visais jau projekto partneriais labai integruojame ir mūsų net misija yra per partnerystę paskatinti tas investicijas į žmogų. Labai daug ties tuo dirba mūsų komandos irgi atitinkamai, nežinau, kuria santykius, tiek per formalius dalykus, tiek tas neformalus ryšys irgi yra labai svarbus, va kaip pasakojot, ta, kad nebijo paskambinti ir pasakyti, kad va čia kažkokį liapsusą padariau. Tai tas partnerystės momentas tiesiog pas mus vertybiškai yra labai svarbus dalykas.

Viktorija Urbonaitė

Aš tikrai prisimenu, kadangi turėjau progos būt tas žmogus, kuris, kai buvo tas pirmasis renginys ir buvo pristatoma „Tūkstantmečio mokyklų“ programa, ir kaip ten susirinkę mokytojai, vadovai buvo susiėmę už galvų ir atrodė, kad o dieve, dar papildomų popierių reikės pildyt... Ar pasikeitė šitas požiūris ir ar jie jau padėkojo už tai, kad pildydami dokumentus ir dalyvaudami šitoj programoj jie vis dėlto daugiau laimėjo?

Oksana Mažeikaitė

Na, žinot, su tais dokumentais jau taip yra. Su projektais neišvengsi dokumentacijos ir biurokratizmo, nes turim tinkamai išleisti išlaidas, tinkamai pasiekti rezultatus pagal taisykles. Taip jau yra ir čia to neišvengsi. Mūsų vaidmuo yra kaip paprasčiau galbūt padaryti ir kaip aiškiau ištransliuoti partneriams, savivaldybėms, mokykloms, kaip pereiti tą vargą su tais dokumentais, nes nu be jų mes tikrai negalim niekur. Bet, jo, kad būtų lengviau iš tikrųjų. Tai tikiuosi, kad mums šiek tiek pavyko tą komunikaciją padaryti dėl ko taip reikia ir kaip paprasčiau gyventi su tuo.

Judita Šarpienė

Šiaip čia labai geras klausimas, nes mano atsakymas buvo iš karto ne, tikrai nesumažėjo popierių, nes popieriai jau toks dalykas, va kaip ir Oksana sako, kad jų tiesiog neišvengsi. Jie turi ir tą neigiamą pusę, kad jų daug ir jie taip tikrai tave paima visą kartais ir už galvos, ir už kojų, nes nori nuo jų labai pabėgt. Bet iš kitos pusės, aš galvoju, čia yra kaip tokia labai gera galvos mankšta tie dokumentai. Nes tu mankštą gali daryti arba teisingai, arba prabėgom ir negaut naudos. Ir aš pati gal ką išmokau, nes labai buvau ten tokia „antibiurokratija“, gal galim mažiau tų lentelių, mažiau varnelių, mažiau ten kažkokių reikalų. Bet ką tau padeda tai užsitikrinti, tai yra tokį nuoseklumą ir galėjimą vėliau replikuoti tai, ką tu padarei. Tai pati iš savęs juokiasi, kai buvau dabar vienoj mokykloj, kuri sakė – čia ne Lietuvoje – „Mes čia esam tokia labai eksperimentiška mokykla, mes čia esam nepavaldūs ministerijai, tai mums čia niekas nieko neaiškina, mums čia nieko nereikia sekti, ir mes čia turim tokį va departamentą, kuris ten užsiima visokiais tyrimais ir taip toliau, ir mes čia įsivedinėjame naują ugdymo sistemą.“ Ir mano pirmas klausimas jiems buvo: „O jūs kažkur užsirašėt, ką jūs darot? Jūs dokumentuojat šitą? Jūs nuolatos žiūrit, kaip tai keičiasi, pavyzdžiui?“ Tai va aš pati tada tą akimirką supratau, kad mane šitas visas procesas irgi paveikė, bet iš tos gerosios pusės, kur supranti, kad kartais ten reikia daug lapų parašyti dėl to, kad tai būtų tikra ir kitomis akimis. Ne tiktai, kad va aš turiu stalą, bet kad tas stalas tikrai kuria vertę...

Viktorija Urbonaitė

Funkcionalus būtų.

Judita Šarpienė

Jo, funkcionalus ir jisai yra pritaikytas ir toks, kokį tu sakei, kad ir nusipirksi.

Viktorija Urbonaitė

Bet čia labai įdomus momentas, ar ne? Kaip jūs galėjot pasvert ir įvertint, kad tikrai projektas pavyko? Kokiais matavimo vienetais galima pamatuot? Aš suprantu, kad yra ta smagioji ir ta minkštoji dalis, kur ir bendruomenė, ir ta tinklaveika, ir žmonės pradėjo dalintis ir mažiau konkuruot, o labiau vienas kitam padėt... Bet kaip galima pamatuot tą prasmę ir naudą?

Oksana Mažeikaitė

Na, vėl aš prie projekcinio dalyko grįšiu, bet projektai vis tiek, kaip sakiau, turi tokius labai aiškius rodiklius, ką turi pasiekti. Tai čia toks sausas tas pamatavimas iš tikrųjų yra, bet mes eigoje turime rezultatus susitartus. Judita čia galėtų labiau pakomentuoti, kurie labiausiai atliepė, tai tos pačios veiklos suplanuotos: ką padaryti, kaip padaryti, kada padaryti. Tai tas, nors ir dokumentacija, bet jinai parodo, kaip eina viskas, kaip teka, kaip vienas nuo kito susiję ir kokius rezultatus mes galų gale po to turime.

Judita Šarpienė

Tai iš tikrųjų mes prie projekto turim, man atrodo, kokius apie 50 puslapių rodiklių su jų aprašais, ką mum reikia padaryt. Tai jau pradžioj tu ten taip svarstai, ar tau išvis pavyks per gyvenimą tiek tų rodiklių, bet pasirodo, pavyksta per mažiau nei ketverius metus. Tai vienas iš tų pagrindinių rodiklių, tai yra, kad visos mokyklos pabaigtų tai, ką pradėjo. Tai mes turim programoj dalyvaujančias 270 mokyklų, nors galėjom turėt 150, bet atviras kvietimas buvo, tai priėmėm visas, kurios norėjo. Čia va ir yra tas pagrindinis vedlys, kur tu visaip kaip žiūri, kad tame laike jos tilptų su visais įmanomais pasaulio iššūkiais. Tada, aišku, ten viskas susiskaičiuoja – komunikacijos kampanijos, analizės padarytos, rekomendacijos pateiktos, renginiai suorganizuoti, konferencijos kažkokios, į kurias išvykom, pažangos planai ten registruoti, konsultacijos padarytos... Tai čia irgi yra tie rodikliai, nors turim ir tuos ten pasiekimų patikrinimai, egzaminai, klasių sutvarkymas ir taip toliau, apie kuriuos mes, man atrodo, vienoje iš pirmų laidų kalbėjom, kaip ten pamatuosim, kad TŪM'as įvyko. Tai va šiais visais būdais ir tais dokumentais realiai tai mes ir pasveriam, nes va šiandien dar kaip tik žiūrėjau, kad mes turim maždaug 4000 veiklų per visas visas mokyklas suplanuotų. Tai yra tiesiog veiklų vienetai. Ir tas vienetas gali būti „pastatykim priestatą“ arba „pastatykim mokyklą naują“, arba „suorganizuokim mokytojų pikniką mokslo metų pradžioje, kad vieni su kitais susipažintų“. Tai tos veiklos tokios nuo sėklytės iki medžio didumo, bet jų yra va 4000, iš kurių 2,5 tūkstančio jau pilnai pabaigta ir dar apie pusantro tokie jau baiginėjasi arba tiesiog dar neužsifiksavom, nes ataskaita vėliau ateina. Tai tų veiklų yra tikrai labai daug. Tai va mes tais savo „Excel'ukais“, automatinėm funkcijom ir skaičiuojam, kaip ten viskas, ir kad pinigai pasiektų laiku, ir kad galų gale tie rezultatai būtų.

Viktorija Urbonaitė

Gerai, bet dabar klausytojai iš tikrųjų klausosi ir sako: „Va čia yra įdomiausia dalis – tos „Excel'iuo“ eilutės, kuriose yra įrašytos tos veiklos.“ Ką įdomiausio, netikėčiausio sugalvojo mokyklos?

Judita Šarpienė

O, čia žiauriai geras klausimas. Man atrodo, geriausios veiklos yra tos, kurios yra netikėtos pačiom mokyklom. Nes, pavyzdžiui, turėjom tokių savivaldybių, kur sako: „Žinot, mes čia jau kokius penkerius metus ten virėm tą idėją kažkur ten jinai kunkuliavo, mes norim senam buvusiam bendrabuty prie mokyklos padaryti tokį centrą visai savivaldybės mokinių bendruomenei, kur būtų ir STEAM'as su laboratorijom, ir

laisvalaikio erdvės, ir visokia ten sensorika ir taip toliau.“ Žodžiu, tokia *idée fixe*. Bet nebuvo niekada tiek lėšų ir kad ateis projektas, kuris čia, taip sakant, padės tą įgyvendinti dar prie švietimo įstaigos būnant, tai buvo tiesiog netikėta. Nes mes visada patys sau dar netikėdami drąsinom savivaldybes, sakom: „Žiūrėkit, čia jums yra smėlio dėžė. Jeigu jums rūpi ir norit, ir matot prasmę, ir pagrįsit, kad tai reikalinga, nu tai darykit!“ Ir taip va ir ėjom prie tų idėjų. Tai va viena iš tokių buvo šita. Tada galvoju, ką čia dar tokio įdomesnio sugalvoję yra... Kur visos savivaldybės mokinių devintokų stovyklą suorganizuoti, kad devintokai vieni su kitais susipažintų prieš mokslo metus ir turėtų draugų ne tik savo mokykloj, bet ir kitose mokyklose. Tiesiog pasiima tas idėjas iš to, kas veikia versle, pavyzdžiui, ir tiesiog atsineša ir įgyvendina. Arba mokytojų koks nors ten koučingas ir konsultavimas, kai ateina mentorai iš verslo srities. Tai dabar tą patį daro „Švietimas numeris vienas“ kaip didelį tokį ten mokytojų klubą, bet tokių va mažų iniciatyvų ir savivaldybėse buvo. Tai gal ten erdvėlaivio nestatė, bet man atrodo kažkokia observatorija ant mokyklos stogo lyg ir yra kažkur.

Viktorija Urbonaitė

Oksana, o kaip jums buvo? Jūs, skaitydama eilutes, ar būdavo, kad pakeliat antakius ir nustembat, ir gal net ir supavydit, kad „hm, o mano mokykloj tai taip nebuvo...“?

Oksana Mažeikaitė

Žinokit, eilučių tai aš taip kiekvienos neskaitau, bet turėjau tikrai puikią galimybę būti mokykloj vienoj, Ukmergėj, kur teko pačiai išbandyti tokią lentą sporto salėj, kur integruotas tas matematikos mokymasis kartu su sportine veikla. Tai tu gali mėtyti, pavyzdžiui, ten yra užduotys – kas pirmas teisingai sudės ir pataikys į tą sudėtą skaičių. Tai čia toks fantastiškas būdas, jeigu būtų buvę mano laikais, tai būčiau labai buvus dėkinga ir labai norėtusi, kad kiekvienoj mokykloj tokių dalykų būtų. Nes vaikams iš tikrųjų tai yra labai stiprus įsitraukimas.

Viktorija Urbonaitė

O kiek reikia kūrybiškumo sugalvot tokius dalykus? Na, čia tikrai nėra taip, kad atsibundi ir iš karto nušvinta galvoje, kad mum reikia matematiką ir sportą kartu sujungt.

Oksana Mažeikaitė

Čia gal Judita labiausia galėtų pasakyti, matydama tą visą bendruomenę, prie kurios arčiausiai buvo. Bet man atrodo šiaip bendrai kūrybiškumui reikia erdvės. Tai žiūrint ir į komandą, kaip ir mūsų skyriuje komandos kaip veikia, kitų projektų lygmeniu – tai jeigu tu sukuri saugią aplinką pasireikšti kūrybiškumui, nestabdai, leidi klysti, iš to mokyti, tikrai gali būti ypatingų idėjų.

Judita Šarpienė

Prisiminiau, Oksana sakė apie tą lentą, kur gali žaisti krepšinį ar kažką ir skaičiuoti, tai vienoj mokykloj aš smėlio dėžę tokią mačiau, kur buvo projektuojama į smėlį matematikos uždaviniai ir visokie atsakymai. Ir tu turėjai surasti kurmį, pas kurį yra atsakymas teisingas. Tai tu tiesiog ten žaidi su hipoalerginiu smėliu, kuris neišsimurzina, ir ieškai atsakymų. Tai aišku, čia gal yra šiek tiek arba jaunesniems mokiniams, arba mokiniams, kuriems sudėtingiau susikaupti, reikia skirtingų būdų prieiti. Bet tiesiog tos priemonės yra įmanomos ir jų šiandienos mokyklai reikia. Ir man kas nuostabiausia yra, tai matyti pačius mokytojus, kurie tas priemones pasiėmę, toks atrodo kaip tas vaikas smėlio dėžėj atradęs kurmį. Kad, žodžiu, tu ir nustebeš tuo pačiu, ir supranti, kiek tavo galimybės jau dabar nebėra tokios ribotos, kaip buvo anksčiau. Tai kuo buvau labai nustebus, tai, kad nė viena mokykla iš programos nenusipirko nė vieno vadovėlio. Nebuvo nė vienos iš tų 4000 eilučių vadovėlių pirkimui. Nežinau, ar dėl to, kad dar nebuvo, ar dėl to, kad tiesiog fokusas buvo visiškai ne į tai. Tai va, tai tokie įdomūs atradimai.

Viktorija Urbonaitė

Čia labai iškalbinga. Ar matėt tas akis, mokytojų akis, kurie sugalvojo tokių tikrai, na, drąsių idėjų, jas įgyvendino ir kaip tos akys spindėjo?

Judita Šarpienė

Mes kažkada juokėmės, kad labai sunku matuoti tas spindinčias akis, nes ten gali ir kokia ašarėlė būti ir nuo to spindinčios akys. Bet iš tikrųjų tai taip. Ir kas nuostabiausia buvo, kad savivaldybės tikrai noriai pačios kūrė tas erdves mokytojams ateiti iki savivaldybės lygmens ir pasakyti, ko jiems reikia. Tai aišku, negaliu sakyti, kad čia jau taip visur visur ir nuostabu, ir tobula, bet tikrai tokių atvejų buvo ir manau, kad tai tik tampa pavyzdžiu, kad ta hierarchija gal jau šiais laikais yra mažiau vertinga ir daugiau kartais žalinga, jeigu žmogus bijo tau pasakyti. Tai šitoj vietoj tikrai tas buvo labai smagu.

Viktorija Urbonaitė

O girdit tuos atsiliepimus iš mokytojų, na, kad ir vaikai labiau įsitraukė, ir tėvai, ir ta bendruomenė? Tas toks vidinis pokytis, motyvacija dirbti, mokytis ir kad mokslas yra smagu ir įdomu?

Judita Šarpienė

Tikrai taip, tikrai taip. Šiaip įdomu, kad va prieš laidą kalbėjom su vienu iš paslaugų tiekėjų, žodžiu, kuris mum padėjo vieną darbą daryti, ir jis važiavo po mokyklas ir filmavo žmones tenai. Ir sako: „Žinokit, aš po šito pasivažinėjimo visai kitaip žiūriu į mokyklas. Aš niekada šitų projektų taip iš arti nemačiau, bet kažkas kitaip įvyko. Kažkaip tų istorijų visi žmonės tiek turi, tiek nori papasakot.“ Ir aš galvoju – tai kur jie anksčiau su tom savo kamerom buvo? Gali bet kas važiuoti į mokyklas ir tiek visko išgirst. Mum tos tokios gražios, šiltos ir tokios vietiškos komunikacijos labai reikia apie tai, va kas vyksta bendruomenėj. Tai man labai faina, kad va čia vienas iš tų šalutinių efektų, kur mes neplanavom, kai pradėjom projektą, kad važiuosim į mokyklas, drebinsim visus ten direktorius, kurie jaudinasi matydami kamerą ir priversim juos nepatogiai, bet drąsiai kalbėt apie tai, ką jie daro savo bendruomenėj ir kokį pokytį atneša. Tai tas yra tikrai labai džiugu. Ir čia vėl tie minkšti dalykai, nes jau tų kietų nebesinori skaičiuoti, nes atrodo yra.

Viktorija Urbonaitė

Bet tie kieti skaičiai, visokie dokumentai ir taip toliau... Kai jūs dabar žiūrit, Oksana, atgal, kokias pamokas išmokot? Ką jūs pati sau išsinešat po šito projekto, nes vis tiek kiekvienas projektas turi kažkokius „tips‘us“, ar ne?

Oksana Mažeikaitė

Aš kaip sakau, svarbiausia yra žmonės, komanda. Tai čia be galo dėkinga visai komandai, kuri prie šito projekto dirbo. Ją turim tikrai didelę, bet kiekvienas turi savo rolę ir savo vaidmenį tame projekte. Tai tas smagu, kad jie ir už tą rezultatą serga, ir tas susiklausymas ir, kaip sakiau, gebėjimas išsakyti idėjas, ir norėjimas tai padaryti, tai tikrai prideda pridėtinės vertės. Tai komanda, manau, sėkmės rodiklis. Labai svarbu darbas su suinteresuotom visom šalim ir kuo glaudžiau laikyti santykius tiek su ministerija, kuri yra kaip užsakovas šito projekto ar šitos programos (Švietimo mokslo ir sporto ministerija), tiek su savivaldybėm. Kuo daugiau komunikuoti tiek apie iššūkius, su kuriais susiduriame, tiek apie tuos geruosius pavyzdžius. Bet man atrodo, kai kalbi apie iššūkius, nebijoti jų pripažinti ir ieškoti, kaip spręsti juos. Ir dažnai pavykdavo susikalbėti ir spręsti, tai čia yra tas, man atrodo, labai svarbus momentas.

Viktorija Urbonaitė

Man atrodo, ir šitose tinklalaidėse buvo ganėtinai drąsiai išsakomi dalykai – ir kritika, ir kas yra sunku, ir kur stringa žmonės. Ar klausėtės tų patarimų ir tų komentarų?

Oksana Mažeikaitė

Tai iki mūsų visą laiką ateina, ateina komentarai įvairiais kanalais, kaip galbūt geriau daryti ir mes, kiek įmanoma, į juos tikrai atliepėme ir žiūrėjome, ką galime padaryti dar geriau. Dažnu atveju mes turėdavom surištas rankas, kai reikia atsiskaityti va su ta dokumentacija. Ir čia mūsų galbūt ta didelė įtaka ir svarbi žinutė, ir komunikacija yra su tais partneriais, įrodyti, kad susiremkime pečiais ir padarykim kartu, užpildykim tą „Excel'io“ lentelę, bet jinaimums duos naudos ir ko rezultate mes iš tikrųjų ir turim naudos.

Judita Šarpienė

Ir kad mes ne prieš jus, o su jumis šituose dokumentuose, nes, va, ką Oksana ir sako, kad mūsų projekto pradžioje, toj pirmoj pusėj įvyko lūžis ir ESFA, kai perėjo į būtent tokią vykdytoją, mes buvom tas pirmas projektas, kur iš to, kad ESFA administravo projektus ir mūsų kolegos daugiau su tuo dirbo, atėjom į tą vykdytojo, partnerio, jau tokią ne tiktai kad įsivaizduojamą rolę, bet labai tikrą. Bet, man atrodo, kur irgi buvo didelė stiprybė, kad komanda, šalia turinio komandos, šalia tų visų eksperčių, kurios čia irgi prie mikrofono sėdėjo, yra ir labai stipri administravimo komanda, kuri supranta ir tą kitą pusę. Nes mes tokie tarsi tie grūdėliai tarp girnų: viena girna yra savivaldybės, kurioms norisi irgi kuo greičiau, kuo efektyviau, kuo aiškiau, kiek įmanoma, ir iš kitos pusės yra visas tas administravimo didžiulis mechanizmas, kuris vis ten tave su koku auditu prispaudžia ir sako, vakar jau reikėjo šito atsakymo. Ir tada tu taip bandai tarp tų dviejų pusių laviruoti ir nesusitrinti į miltus tuo pačiu metu. Bet va būtent, kaip Oksana ir sako, kad kartais supranti, kad reikia priešais sieną atsistot dviese, o ne kitam žmogui sakyti, kad už tos sienos bus geriau, bet aš su tavim niekur neisiu, ir tau reiks vienam įveikti. Tai va toks supratimas ir, iš tikrųjų, va per programos laiką, kas yra labai įdomu, kad net kai mes darėm jau tuos net pažangos planų formas ar kažkokius kitokius dalykus, mes konsultavomės su pačiom savivaldybėm ir sakom: „Žiūrėkit, jeigu mes jum duotume tokią užduotį, ar jūs mus išsiųstumėt toli toli, ar vis dėlto jums jinaim atrodo vertinga ir tinkama? Ir kaip mums ją suformuluot, kad jinaim būtų suprantama ne tik jum, kurie, pavyzdžiui, turi resursų, turi patirtį ir taip toliau, bet ir tiem, kuriem galbūt savivaldybėj rankų trūksta“. Į tai tikrai stengėmės visada atsižvelgti, tai tiktai jau tais atvejais matyt, kur suprantam, kad nē krust nieko mes nepadarysim ir reikēs tiesiog daryti kartu, tai ieškom to lengviausio kelio, kaip prieiti prie to rezultato, tiktai kad būtų paprasčiau.

Viktorija Urbonaitė

Bet, Judita, man atrodo, kad vadovavimas šitam projektui buvo toks šiek tiek ir mamos darbas. Ir dabar visos Lietuvos mokytojai, beveik turbūt, jūs vieni kitų vardus žinot, vieni kitų telefonus turit ir paguodos, ir padaršinimo, ir kaip atrodo tas virsmas toksai?

Judita Šarpienė

Gražiausia to iliustracija sakyčiau yra ta, kad kai mes pradėjom projektą ir jis dar buvo ten toks rūke gyvenantis ir gal ne visai aiškus, įėjus į salę mus pasitikdavo sukryžiuotos ant krūtinės rankos ir didelis didelis skepsis, šypsnyje tokiam, kad maždaug „ech, čia vėl kažkokie“.

Viktorija Urbonaitė

„Dar vienas projektas...“

Judita Šarpienė

Jo, jo, jaunuoliai, merginos jaunos, žodžiu, nieko čia nebeatnešit. Ir kai dabar ateini į renginį ir tu nespėji apsikabint visų. Tai, man atrodo, kad, aš nežinau, ar čia tiesiog tas žmogiškas dalykas, gal čia išvis nieko su tuo projektu bendro neturi ir tiesiog atradom santykį su žmonėmis, bet tai, kad tas veikimas kartu yra, o ne neveikimas kažkaip prieš, nebandymas apeit vieni kitų arba kažko apgudraut, bet visada su mintim, kad galutinis žmogus, kuris gauna tą rezultatą, tai nēra nei vienas iš mūsų, kuris čia kenčia prie to „Excel'io“, o

tai yra mokinys, kuris klasėj galės pasidžiaugt, nežinau, ten nauja garso įrašų studija mokykloje, tarkim. Tai kartais tiek užtenka, dviese prisimeni tai telefonu pakalbėjęs ir eini pildyt ataskaitų.

Viktorija Urbonaitė

Aš klausytojams primenu, kad jie klausosi tinklalaidės „Postūmis. Dialogai švietimo pažangai“ ir šitas įrašas yra paskutinis, ir toks, na, ir džiaugsmo, ir truputį tos finišo tiesiosios jausmo yra. Ir šiandien kalbamės su Judita ir Oksana apie tą jausmą, ką reiškia pabaigt tokį didžiulį, tikrai grandiozinį, apimantį visą Lietuvą projektą. Moterys, sakykit, ar jaučiat, kad keitėt Lietuvą, kad iš tikrųjų, tiesiogine žodžio prasme kažkaip pasidarė šviesiau, tamsumas prašalinot? Ar buvo toks momentas?

Oksana Mažeikaitė

Aš dėkinga už tas galimybes pabūti arti tų rezultatų, tų bendruomenių, kurias aš turėjau retas palyginus su visa ekspertų komanda, tada matai tuos rezultatus ir man atrodo, kad pokytį tikrai mes padarėme. Ir pokytį netgi tą, kur Judita sakė apie tai, kad žmonės atėjo pradžioj sukryžiaavę rankas, o dabar atvirom, į glėbį kviečiasi. Tai man atrodo tas pokytis ne tik tas matomas per rezultatus, bet ir per tai, kad kaip kitaip galima tų rezultatų siekti. Ir labai norėtūsi, kad tas jausmas arba pasėta ta sėkla, kurią per šitą projektą pasėjome ne pastatuose, o žmonėse, kad jie toliau tą darytų ir transliuotų su kitom mokyklom, su kitom bendruomenėm, kad būtų tas tęstinumas. Tai aš to labai norėčiau iš tikrųjų, kad tas ir būtų.

Judita Šarpienė

Ir kad tai nebūtų tiktai TŪM'o burbulas, nes, man atrodo, kartais labai lengva užsiliūliuoti tame, kad buvo sunku, dabar tau gerai sekasi, ten yra gražių visokių dalykų prikurtų ir ten viskas sėkmingai, bet man kartais baisu pagalvot apie tai, kad bus tylu tikriausiai po to, kai pasibaigs. Ir iš vienos pusės gal ir gerai, nes reikia laiko po pokyčių susigulėti, po maratono irgi reikia pailsėt, ne kitą maratoną bėgti. Bet iš kitos pusės tai labai norėtūsi tas visas vertingas praktikas išsaugot, kažkaip užfiksuot. Tai aš čia tokią reklaminį intarpą padarysiu, nes mes pristatysim balandžio mėnesį jau kartu matyt su šita tinklalaide, pristatysim gerųjų praktikų leidinį, kuriame bus kiekvienos savivaldybės bent, na, tokia grietinėlė nugriebta, tokia istorijų viršūnėlė apie tai, ką jiems pavyko padaryti ir kuo jie norėtų pasidalinti, kas gali būti tęsiama. Tai aš labai turiu tokią viltį tam leidiniui, kad jeigu trūks įkvėpimo savivaldybės švietimo skyriui arba mokyklų bendruomenei ir jie ieškos ką galėtų padaryti naujo, tai kad jie galėtų atsiversti tą leidinį, atsiversti kažkokią tai savivaldybę ir sakyt: „O, va su aštuntokais jiems pavyko padaryti veiklą X. Galbūt mes irgi galėtume ją padaryti“. Nes kažkaip norėjosi palikti tą jausmą, kad mes visi bendrai per visą Lietuvą čia kažką veikėm, ne tik kad buvo daug popierių ir ataskaitų ir skaičiavimų ir sėdėjimų vakarais, bet kad vyko veikla, kuri pasiekė mokinius ir pasiekė bendruomenę. Ir kokie to rezultatai, kaip tai atrodė ir kaip tai galima būtų namie atkartoti. Tai tokia veiklų receptų knygutė.

Viktorija Urbonaitė

O sakykit, kiek „Tūkstantmečio mokyklų“ šita programa, kiek ji yra apie pinigus ir kiek apie žmones, ir kiek apie tą idėjų generavimą ir bandymą pritaikyt namuose, na, savo savivaldybėje, savo mokykloje?

Oksana Mažeikaitė

Na, pinigai visada šiek tiek padeda idėjoms generuoti, tai neslėpkim to. Tai, manau, be jų čia greičiausiai niekaip. Bet manau, kad šito projekto rėmuose tai taip, pinigai pagalba buvo galbūt, bet kaip sakiau, pasikartosiu gal šiek tiek, žmonės ir ta surinkta ekspertų komanda padėjo mokykloms surasti tuos socialiai inovatyvius tokius metodus, kaip pagerinti aplinką, kaip vat tas mokinys, kad jaustūsi gerai, kad mokytojas gerai jaustūsi ir turėtų įrankius pasiekti tų geresnių rezultatų. Tai ir tai, ir tai yra iš tikrųjų, bet aš tikiuosi, kad pinigai tiktais įrankis, o visa kita yra rezultatas.

Judita Šarpienė

Iš tikrųjų, kai savivaldybės ir planavosi ten veiklas dar pačioj pradžioj, tai viskas, ką mes žinojom, tai kiek yra pinigų. Čia buvo vienintelis dalykas, kuris buvo tikrai aiškus, nes mes žinojom, kiek galim skirti savivaldybei priklausomai nuo mokinių skaičiaus. Taip tas pyragas ir buvo supjaustytas. Kaip ir Oksana sako, tai yra įrankis pasiekti dalykam ir kaip tu įrankį įveiklinsi, kiek tu meistras to įrankio esi, tiek matyt ir tos galų gale naudos turėsi. Nes viena yra pasidaryti remontą, nes remontas aišku irgi svarbu, aplinka svarbi ir taip toliau, bet kita yra pasileisti su ta kūryba truputėlį tokiu gal „crazy“ šiek tiek pabūt ir sakyt, kad mes darysim gal kažką ne taip įprasto, kas mums kainuos gal laiko daugiau, daugiau žmonių kainuos, bet bus vertinga. Tai smagu, kad šitam projekte atsirado vietos ir jau nuo pat pradžių gal buvo užprogramuota, kad bus vietos ne tik remontui, bet ir bus vietos minkštai daliai.

Viktorija Urbonaitė

Ne sofoms.

Judita Šarpienė

Ir sofoms, bet va Oksana kartu paminėjo ir tas socialines inovacijas, nes vienas iš tų programos principų ir dabar ESFA'os kaip įstaigos fokusas yra būtent socialinės inovacijos, kas atrodo čia visiškai kažkoks iš dangaus terminas nukritęs, bet tai tiesiog yra veiklos, kurios bendruomenei daro tą būvį ir gyvenimą geresnį. Tai gali būti bet kas nuo to, kad keičiam nuomonę, kad reikia mokiniui su spec. poreikiais prisitaikyti prie aplinkos ir paimam ir pritaikom aplinką, kad jau gal neberekėtų ten nei jam, nei tėvam galvot. Arba reikia mokiniui išmokti, kaip savo emocijas valdyti kažkaip pačiam, bet gal padarykim sensorinį kambarį, kur jis galės nueit ten tiesiog pabūti, nusiraminti ir tai įvyks greičiau ir patogiau ir visiem bus mažiau galvos skausmo. Tai kad ir tokie maži dalykai, kurie tikrai daug keičia, gali būti padaromi, bet tu turi pagalvoti apie tai, kas yra tas galutinis naudos gavėjas vis dėlto. Ar tai yra, nežinau, ten savivaldybė, kuri pasigirs dabar naujom mokyklom ir gražiom sienom, ar tai yra bendruomenė, kuri turės įrankius spręsti tam tikrus klausimus, kurių gal jie kitaip negalėjo išspręst, ten pasiūlyti visos dienos mokyklą mokiniams, kurių tėvai dirba visą dieną ir nebūtinai gali mokinius pasiimti iškart po pamokų, o jiems reikia veiklos, padaryti namų darbus, susifokusuoti ir taip toliau. Tai tokių įdomių daug reikaliukų.

Viktorija Urbonaitė

Tai kas iš tikrųjų labiausiai laimėjo po šito projekto?

Oksana Mažeikaitė

Aš tai tikiuosi tie mokiniai ir bendruomenė, švietimo bendruomenė, aš tikiuosi, kad laimėjo labiausiai. Nes man atrodo, klausantis Juditos, tai kad tie tikslai arba tos veiklos, kurios buvo suplanuotos, jos atnešė dar ir tokių neplanuotų pokyčių. Man priminė tą sensorinį kambarį, kai lankiausi mokykloj ir pasakojo mokytojai, kad jis iš tikrųjų tai sukurtas buvo tiems turintiems specialių poreikių vaikams ateiti nusiraminti, turėti erdvę kur emociškai pailsėti, bet naudojasi ir kita mokyklos bendruomenė, mokiniai, kurie turi stresą dėl egzaminų, dėl atsiskaitymų, jie ateina ten nusiraminti. Tai aš manau, kad pokytis tikrai tikrai palietė visą bendruomenę švietimo.

Judita Šarpienė

Nežinau, man tai atrodo, kad mane pakeitė labiausiai ir palietė visas šitas projektas...

Viktorija Urbonaitė

Mes, žinoma, džiaugiamės...

Judita Šarpienė

Kas, aišku, gal nereikia 200 milijonų į tai investuoti, bet labai sunku surinkti tą poveikį, nes mokinius mes matom retai, Oksana tikriausiai dar rečiau, nes mes tikrai raportuojam, taip sakant, į viršų, kas vyksta, mokytojus gal šiek tiek dažniau, bet irgi ne taip dažnai. Savivaldybės žmonės matom pakankamai dažnai, sakyčiau, vos ne kartą per mėnesį beveik pasimatom vienu ar kitu formatu, tai aš juose matau daug pokyčio, kaip minėjai prieš tai Viktorija, kad toks galbūt prašviesėjimas kažkoks. Tai aš jaučiu, kad ir jų dienose to prašviesėjimo buvo, kad ir kaip ten kažkokiam chaose jie pakeldavo ragelį, kai mes skambindavom ir kažkaip visada su tokiu užsidegimu ir noru daryt toliau. Mes girdim tuos raportus, tas istorijas iš mokytojų apie mokinius, iš savivaldybių apie mokytojus ir taip va ir pas mus ateina tos žinios. Tai kažkaip aš irgi tikiu, kad labiausiai paliesti, bet mažiausiai tikriausiai tai tiesiogiai pajaus mokiniai.

Viktorija Urbonaitė

Kodėl?

Judita Šarpienė

Nes jie nėra tame sunkume darymo.

Viktorija Urbonaitė

Jie labiau tie gavėjai tokie.

Judita Šarpienė

Taip, taip, kur aš tikrai žinau, sakau, va tie žmonės, kurie po ilgo laiko, pavyzdžiui, nuvažiuoja į mokyklas. Tai turėjom su Paulium Ambrazevičium čia tokį pokalbį, nes jis važiavo į savo mokyklą, mes filmavom jį toje mokykloje ir jis kaip tik prisiminė irgi kaip ten viskas buvo ir mes su juo kalbėjomės ir sako: „Nu aš nemačiau tokios mokyklos ir jinau tokia tuo metu nebuvo, ir aš atsimenu mokytojus ir panašiai, bet kai apsidairau, galvoju, kad būtų smagu labai dabar tenai grįžti“. Bet mokiniai, aišku, jie įsitraukia į veiklas ir taip toliau, bet tai yra jų įprastas ugdymo procesas ir tikrai kažkokie kiti žmonės gal ateina, galbūt tos veiklos kažkaip daugiau tu išvyksti kažkur, bet niekas tau ten į galvą netransliuoja, kad žiūrėk, čia „Tūkstantmečio mokyklų“ projektas, įgyvendina ESFA, finansuoja Europos Sąjunga ir čia mes tau darom dabar pokytį. Nes jiems nereikia to žinoti. Tas visas kaimas, kuris jį ten augina, turi dirbt kaip bitutės ir tu neturi kilti klausimų. Tai aš iš tikrųjų labiausiai ir džiaugiuosi dėl to, kad jiems nereikia dirbt papildomai, kad jiems būtų gerai, ir ta visa bendruomenė jau tai padaro už juos. Tai va dėl to ir sakau, kad jie tikriausiai mažiausiai pajaus galbūt, kad kažkas labai pasikeitė, bet iš kitos pusės labiausiai jiems jausis tas pasikeitimas.

Viktorija Urbonaitė

Kokia viso šito projekto jums asmeniškai yra prasmė?

Judita Šarpienė

Aš nežinau, aš kažkaip visada svajoju apie tai, kad mokytis ir augti būtų lengva ir gera bet kur. Nes aš pati esu iš mažo kaimo, iš labai įvairios aplinkos ir su tokiom kartais ir tikrai labai skaudžiom patirtim, ir man mokykla buvo dažnai toks pabėgimas nuo reikalų. Aš užsikroviau darbais ir man tas buvo gal kažkoks toks išsibuvimas. Bet man mokykla visada buvo ta saugi erdvė, kur aš galėjau ieškoti, kurti, nebijoti klysti, mokytis ir ieškot savęs. Ir nesvarbu, manau, koks laikmetis, visi jauni žmonės eina per tuos pačius dalykus, tai kažkaip tai norisi, kad ta visa erdvė, įskaitant ir fizinę erdvę, ir tokią tą psichologinę, socialinę bendruomeninę erdvę, kad jinau būtų kuo labiau pasiruošus ir neįsitempus tave priimti bet kokį, koks tu ateini kaip mokinys. Tai man ta pagrindinė prasmė ir buvo tokia, kad gal atliepti savo pačios prieš ten daug daug metų poreikius, kad kuo stabilesnė būtų ta bendruomenė, į kurią tu ateini. Tai šitą aš labai jaučiau ir

kai gavau skambutį su klausimu: „Ar norėtum būti STEAM eksperte X projekte?“, kurio dar nelabai galėjo žmonės papasakoti, kažkaip jaučiau, kad reikėjo sakyti „taip“ ir štai po penkerių metų sėdim čia ir apkalbam apie tuos gerus dalykus, bet tikrai va tas saugios erdvės kiekvienam sukūrimas, kas ir buvo parašyta ir gal visai kitaip ten interpretuota tuo metu, kai programa prasidėjo, man tai ir buvo prasmė, kad bet kuriam kampely tu tą mokyklą turėtum.

Viktorija Urbonaitė

Tai ar tu paglostei galvą tai mažai Juditai?

Judita Šarpienė

Tikrai taip. Taip, ir mane paglosto visi tikrai tie žmonės, kuriuos aš sutinku ir kurie dabar mokykloj dirba ir tokius va pagrandukus, dar nesuprantančius, kad jie galbūt nuo kažko pabėga, galbūt savęs kažkur ieško, priima ir leidžia jiems būti saugiai.

Viktorija Urbonaitė

Kokia, Oksana, jums viso šito projekto prasmė?

Oksana Mažeikaitė

Na, aš sutinku su Judita, kad labai ta mokiniui svarbi aplinka, bet man atrodo, kad prasmė yra čia visai švietimo bendruomenei. Ir man labai gražu matyti, kaip žmonės, tie, kurie prisilietė prie TŪM'o galimybių, gavo įrankius, kūrybiškai pažiūrėjus kaip išspręsti tam tikras problemas, taip džiaugiasi, nes nu jie visa tai transliuoja tam pačiam mokiniui. Mokinys, taip, kaip Judita sako, jisai tas gavėjas, kuris greičiausiai nepajaus ir tikiuosi, kad ir nepajaus, kad čia va įkūrėm, kažką padarėm, žiūrėkit, kaip gražu, bet kad jis iš tikrųjų pajustų per malonumą mokytis. Tai, man atrodo, prasmė tai va suteikimas tos visos aplinkos švietimo bendruomenei, kad iškeltų ir įgyvendintų savo idėjas.

Viktorija Urbonaitė

Jeigu jūs dabar galėtumėt, na, pasakyti tiems kitiems būsimiems projektams, kurie gal dar tik gimsta, dar tiktai kažkieno „Excel'io“ lentelėse, galvose, pokalbiuose, kurie ateities tą Lietuvą statys, ką jūs pasakytumėt? Kokius patarimus tiesiog iš širdies atiduotumėt? Ne techninius, bet tokius „dūšios“.

Judita Šarpienė

Pirmas patarimas – tai yra būti pasiruošus viskam. Bet su tuo...

Viktorija Urbonaitė

Čia labiau kaip įspėjimas?

Judita Šarpienė

Ir taip...

Oksana Mažeikaitė

Priėmimas.

Judita Šarpienė

Priėmimas gal daugiau, nes tas „pasiruošk viskam“, tai aišku nėra baigtinio sąrašo, kas yra tas „viskas“, bet labiau toksai kvietimas atvirumui. Kad nutikti gali visko ir visaip, ir viskas su tuo yra gerai. Ir nėra recepto, kad, tarkim, TŪM'as kažkaip pavyko ir dabar kitiems projektams reikėtų daryt lygiai taip pat. Nes kontekstas bus kitas, žmonės bus kiti, tikslai bus kiti. Tai tiesiog turėti atvirumo ir ypatingai vidinio lankstumo pabandyti

tuos net ir kažkur ten dokumente parašytus ir kažkieno labai svarbaus pasirašytus dalykus, palankstyt pagal tai, kokia ta situacija. Tai čia tikriausiai numeris vienas.

Oksana Mažeikaitė

Jo, ir čia tas man labai gerai nuskambėjo žodis „priėmimas“. Tai yra dalykai, kuriuos mes turim tiesiog priimti, bet susikurti aplinką, kad būtų lengva su jais gyventi. Tai man atrodo, toks patarimas – nebijoti iššūkių, nes iššūkių iš tikrųjų ir netikėtų, ir nelabai smagių, ypatingai dideliuose projektuose, jų neišvengsi. Ir čia svarbu, matyt, turėti tokį vidinį stuburą. Vidinis stuburas dažniausiai būna vėl iš tų pačių žmonių. Komanda, žmonės, kurie aplink tave yra... susirinkti tokią gerą komandą, su kuria galėtum įveikti visas kliūtis.

Judita Šarpienė

Aš dar tą komandos mintį papildysiu, kad komandai labai reikia nebijoti nekonvencinių žmonių. Ir aš sakyčiau, kad šitą labai gražiai išmokau iš savo komandos, kur iš tikrųjų aš nežinau, iš kur mes visos susirinkom. Nors žinau tiksliai, kas iš kur atėjo, ką kada priėmėm į darbą ir taip toliau. Bet tiesiog tos patirčių įvairovės ir tų patirčių pažinimo man tiek kaip komandos vadovei, tiek kaip žmogui, kuris dabar gali laisvai dalinti patarimus apie šitai, tai mano atrodo, yra vienas iš didžiausių laimėjimų, kitaip mąstančius suburti į vieną krūvą ir su dar kitaip mąstančiais duoti pasikalbėti ir sukurti. Nes jeigu visi galvos vienodai, tai mes ir padarysim tai, ką reikia padaryti, bet ar mes kažką sukursim naujo? Aš abejoju. Tai tiesiog turėti žmonių, kurie vis tau primintų, kad, pavyzdžiui: „Žiūrėk, nenubiurokratėkim. Nenubiurokratėkim, pagalvokim, ką galim daryti kitaip“. Arba: „Nedarykim renginio, kaip jis atrodo visada, apverskim jį ant galvos, padarykim, kad žiūrovai būtų moderatoriai ir dabar viskas bus kitaip“. Žodžiu, tiesiog nepabijot tų tokių visiškai „crazy“ minčių, nes kažkur per vidurį yra ta graži tiesa, iš kurios atsiranda inovacijos.

Viktorija Urbonaitė

Prisipažinkit, ar buvo ašarų? Ir labiau džiaugsmo ašaros ar pakentėt reikėjo?

Oksana Mažeikaitė

Manau, kad šitoj kelionėj penkerių metų, tai visko buvo. Tikrai, tikrai turėjom visko. Ir turėjom ir krizinių laikotarpių, kur labai daug dėmesio sulaukėm iš išorės ir reikėjo galbūt skirti dėmesį ne ten, kur norėtūsi skirti. Bet vėlgi į tuos iššūkius pažiūri kaip į galimybes kažkaip išspręsti, galbūt kažkaip kitokius sprendinius priimti ir važiuoti toliau. Tiesiog važiuoti toliau. Tai tikrai visko buvo, negali sakyti, kad ne. Ir tas pats biurokratizmas mus irgi iš tikrųjų vargina. Daug dokumentų, daug reikia žmonėms, va administracijos komanda, ką sako Judita, su tikrai be galo daug dokumentų susiduria ir čia vėlgi jiems didelis dėkui, kaip išrankioti teisingus duomenis ir padėti savivaldybėms pateikti teisingą informaciją, kad kuo daugiau savivaldybės gautų priemonių, pinigų veikloms įgyvendinti ir toms sumanytomis idėjoms įgyvendinti. Tai visko buvo, taip.

Judita Šarpienė

Aš tai gal nekonvenciškai prisipažinsiu, bet aš nenubraukiau nei vienos ašaros iš pykčio ar liūdesio, kad kažkas ten neveikia taip ir taip toliau, nes gal aš tiesiog kitaip prieinu prie tų dalykų. Aš tikrai esu nubraukus ne vieną ašarą isteriškai besijuokdama su komanda, nes kažkaip jau ne taip įvyko ir mum tiesiog trūko visi maišeliai, kurie ten laikė visus visus dalykus ramiai užspaustus. Bet jo, tų emocijų tai buvo visokių. Būdavo pykčio ar būdavo tokio, nežinau, noro visiem paaiškinti, kad čia viskas yra gerai ir kad čia jūs įsitikinę kažkokiom nesąmonėm ir čia prisiklausę, ir jūs nesuprantat, ir jeigu mes veiktume kartu, o ne prieš, tai čia būtų viskas kitaip. Bet yra kaip yra, mes gyvenam pasauly, kur žmonės kartais perskaito vieną antraštę ir tuo tiki visą gyvenimą. Ir tu ten gali, nežinau, ant galvos stovėdamas bandyti kažką paaiškinti kitaip ir vis tiek taip nebus. Tai šita vieta tokia jau yra, tai reikėjo tą vietomis tiesiog priimt, kad visiem geras nebūsi, nes

jūsų programą sugalvojo konservatoriai ir dėl to jūs jau čia viskas, ranka Saurono uždėta buvo. Tai kai kam tai išliko. Ir viskas gerai, bet aš manau, kad kartais reikia padėt tuos visus savo labai kategoriškus įsitikinimus į šoną, ateit į mokyklą ir pasižiūrėt, kaip žmonės gyvena. Pasižiūrėti, kad galbūt ten, nežinau, mokytojų atlyginimas galbūt nebėra jau 600 eurų. Kad mokytojai nedirba su dar ten 85-ais metais išleistais vadovėliais. Kad ta matematikos pamoka gali atrodyt kaip krepšinio varžybos. Kad galima ieškot kurmio, kol daugybos lentelę mokaisi. Tai va daug tokių dalykų yra ir tam, kad pakeistum požiūrį, sukryžiuotas rankas keistum kito žmogaus apkabinimu, tam reikia laiko ir tam reikia labai daug didelio noro ir tokio irgi saugumo, kuriame tu gali tą daryti. Iš dalies pavyko, iš dalies nepavyko, bet jo, ašaros buvo mano pusėj tai daugiau geros, bet žinau, kad tikrai buvo visko.

Viktorija Urbonaitė

Tai visiškai baigiantis mūsų pokalbio laikui, prašysiu jūsų abiejų tokio, na, linkėjimo visai Lietuvos švietimo bendruomenei. Pasakykit, kas jums iš tikrųjų toks iš širdies, žinot, ateinantis dalykas, ką jūs linkėtumėt žmonėms, kurie mokys ne tik už metų, bet ir už dešimt, ar gal net ir už šimto metų mūsų Lietuvos vaikus.

Judita Šarpienė

Mano tai linkėjimas yra patikėti, kad už visų biurokratijos durų irgi yra žmogus, kuris jums tiki. Kuris tiki, kuris bando supaprastint formulę, kuris nori, kad jum pasisektų ir kuris klausia ne dėl to, kad nori jus kažkur prigauti, o dėl to, kad nori suprasti.

Oksana Mažeikaitė

Norėtūsi palinkėt tai švietimo bendruomenei matyti tą galutinį mūsų vartotoją, tą mokinį. Ir tikrai, kaip ir visi tie skaičiukai, ir visi dalykai yra tiktais dėl to, kad jam būtų geriau. Tai kažkaip leisti sau būti kūrybiškiems toj aplinkoj, kurioj yra. Yra kartais tokia, kokią mes turime, bet aplink save pasistatytų žmones, kuriais tiki, ir tikrai galima daug nuveikti. Aš manau, kad jeigu mes turėsim tą tikslą, kad mokiniui būtų gerai, kad mokinys mokytūsi, tai mes tikrai galim daug nuveikti ir ne tik turint didelį krepšelį pinigų.

Viktorija Urbonaitė

Jūs klausėtės paskutinės tinklalaidės „Postūmis. Dialogai švietimo pažangai“, susitikimo pokalbio ir tokio širdies atvėrimo. Prie mikrofono buvo Judita Šarpienė, pažangos programos „Tūkstantmečio mokyklos“ vadovė. Prie kito mikrofono – Oksana Mažeikaitė, ESFA III projektų skyriaus vadovė. Na, ir prie to trečio mikrofono, kaip visada, buvo Viktorija Urbonaitė. Norėčiau sakyti, kad iki pasimatymo kitą kartą, bet turbūt susitiksime renginiuose, gatvėje, ir turbūt dar ilgai žmonės prieis prie jūsų ir atsimins jūsų vardus, ir klaus, siųs linkėjimus ir norės apsikabinti.